

Recensie: Werther ★★★★****

Opera Gent
woensdag 12 mei 2021

foto © Tom Cornille

Recensie:

Heel wat jongeren kampen (door corona) met issues rond hun geestelijke gezondheid blijkt uit verschillende onderzoeken. Dat Opera Vlaanderen - hoewel toevallig - net nu kiest een concertante versie te tonen van Jules Massenets opera uit 1892 (een tijd dat je als man nog niet kon of mocht je twijfels, zwakheden, gevoelens enz. tonen) naar 'Die Leiden des jungen Werthers' van Johann Wolfgang von Goethe, vinden we dan ook qua timing zeer sterk. Toch zijn het vooral de vrouwen die in deze productie schitteren naast het kinderkoor en symfonisch orkest van Opera Ballet Vlaanderen.

In Werther zien we namelijk hoe twee zussen verliefd zijn op dezelfde man: Charlotte en haar jongere zus Sophie. Alleen: Charlotte staat op het punt om te trouwen met een andere man: Albert. Dat doet ze ook maar echt gelukkig is ze niet met hem en Werther kan ze niet uit haar hoofd krijgen. Toch blijft ze voet bij stuk houden omdat ze op het sterfbed van haar moeder heeft moeten zweren om met Albert te huwen. Charlottes plichtsgevoel en moraal staan haar echte gevoelens hier dus in de weg. Pas wanneer Werther uit het leven stapt, ziet ze in dat ze hem liefheeft. Sophie van haar kant is dat ook op hem, maar die liefde wordt niet door hem beantwoord omdat hij van haar zus houdt.

Werther gaat dus over een geesteszieke man, een tragisch hoofdpersonage. Wat deze concertante versie opmerkelijk maakt, is dat iedereen een roldebuut kent op de bariton Nabil Suliman na in de rol van Johann. Jammer is het dat de Siciliaanse tenor Enea Scala die de hoofdrol als Werther zingt, tekstgebonden is en de partituur in de hand houdt. Sommige delen doet ie weliswaar uit het hoofd, maar niet alles terwijl zijn collega's wel hun rol uit het hoofd kennen. Hoewel Scala tijdens het interview stelt dat ie vertrouwd is met het Franse repertoire, lijkt het feit dat ie toch de partituur in handen te houden dat enigszins te nuanceren. Het zorgt alleszins voor een barrière waardoor hij nauwelijks kan spelen en hem statischer maakt. Sommige van zijn collega's zingen immers niet alleen op het toneel van Opera Gent, ze gaan ook deels over (bv. qua mimiek) in spel.

Groot contrast dus met de Italiaanse sopraan Elisa Soster die deel uitmaakt van het Jong Ensemble Opera Ballet Vlaanderen. Zij mag als Sophie heerlijk vrolijk, dromerig en jeugdig zijn in aria's als 'Du gai soleil plein de flamme' en 'Ah! le rire est beni' waarbij onder andere de dwarsfluit van Melanie Roosken dat frivole, jonge muzikaal mee ondersteunt. Soster weet te spelen met de camera, pakt goed op beeld en slaagt er als enige in om haar personage echt neer te zetten, te acteren dus. Vocaal zet ze ook een piekfijne prestatie neer. Iemand om in het oog te houden kortom.

Dat Werther op zich een opera is vol stemmingswisselingen, merk je kort nadien wanneer de altsax van Raf Minten 'Les larmes qu'on ne pleure pas', waar we Elisa Soster samen met de uitstekende Tunesische mezzosopraan Rihab Chaieb, die Arabisch en Frans als moedertaal kent, te horen krijgen in een veel weemoediger, donkerder werk. Jammer weliswaar dat er iets niet klopt met de beeldvoering. Wanneer Soster opkomt van links, moet Chaieb plaats maken en rechts van de Litouwse dirigente Giedre Slekyte gaan staan. Op beeld komt dat over alsof Charlotte Sophie de rug toekeert en weg stapt van haar terwijl ze aangesproken wordt met 'Dag zus, is er nieuws' waarna meteen dat bekende recitatief volgt. Of hoe coronamaatregelen, social distancing op het podium hier voor een continuïteitsfout

zorgt in de beeldregie. Dit had anders opgelost kunnen worden door Chaieb meteen rechts te plaatsen na de pauze.

Massenet gaat hier in een beweging dus van vrolijke lichtheid over in trieste gevoelens. De partituur leest daarom zelf als een soort van mindset van Werther zelf, er zit iets manisch-depressiefs in. Ook op het einde gaat ie voor dat contrast. Terwijl het hoofdpersonage sterft horen we immers het Kinderkoor van Opera Ballet Vlaanderen de komst van Kerstmis, de verlossing bezingen.

Nu in zekere zin zorgt het einde van Werther ook voor verlossing. Charlotte zien we immers een boog maken - haar personage komt vooral na de pauze aan bod, zeker in het begin van de opera wordt ze eigenlijk niet veel meer dan geïntroduceerd " van een jonge onschuldige vrouw naar iemand die onzeker is en vol twijfels zit tussen wat ze zou moeten voelen/doen en wat ze voelt/doet.

Chaieb ziet kortom parallellen tussen haar personage en dat van Werther omdat ze in zekere zin allebei lijden, er een melancholische klik is tussen beiden en Charlotte wellicht ook niet helemaal mentaal gezond is (geweest). Voor Werther betekent zijn dramatische einde ook in zekere zin een verlossing. Scala verwoordt het dat hij misschien wel het levensspel verliest, maar aan de andere kant wel dat van de liefde wint. En Charlotte? Die geraakt verlost uit haar verstikkende plichtsbesef waardoor iedereen met een bevrijdend, louterend gevoel uit deze uitermate boeiende opera die immer actueel blijft, stapt.

< Bert Hertogs >

Werther is nog beschikbaar tot 22 mei 2021 op operaballet.be